

Маріупольський
університет

«Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України»

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

25 квітня 2024

Київ 2024

Редакційна колегія:

- Голова** Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;
Заступник голови Олена БУЛАТОВА, перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор;
Члени редколегії: Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;
Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор;
Валентина МЕЛЬНИК, в.о. директора ЗПО «Центр підвищення кваліфікації служби зайнятості» (м. Київ), кандидат економічних наук, доцент
Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук;
Тетяна ЗБРИЦЬКА, доцент кафедри управління персоналом і економіки праці Одеського національного економічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 25 квітня 2024 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ: МДУ, 2024. 160 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 19.06.2024).

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 25 квітня 2024 року в Маріупольському державному університеті. У матеріалах висвітлено питання глобалізаційних зрушень на сучасному етапі світогосподарського розвитку, систематизовано трансформації світового ринку праці в умовах глобалізації, досліджено міграційну політику як важіль економічного зростання, здійснено науковий дискурс розвитку ринку праці України, проаналізовано аспекти трудових ресурсного забезпечення поствоєнного відновлення України.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

МІНАСОВА Карина,
здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
ОП «Управління персоналом та економіка праці»,
Маріупольський державний університет
ЛАНСЬКА Світлана,
кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри економіки праці,
Маріупольський державний університет

ЗАЙНЯТИСТЬ УРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ НА РИНКУ ПРАЦІ

Основними чинниками погіршення ситуації на ринку праці України стали безпрецедентні економічна й міграційна кризи. За підсумками 2022 р. ВВП країни скоротився більше ніж на 30%, значно знецінилася національна валюта, зросли ціни й істотно впав рівень доходів населення. Разом із цим, у результаті повномасштабної агресії РФ проти України, що спричинила загрози особистій безпеці населення, відбувся масовий виїзд людей за кордон. Протягом 2022 р. з України виїхало майже 8 млн осіб. Водночас майже 5 млн стали внутрішньо переміщеними особами [1].

Для соціально-економічного розвитку країни проблеми зайнятості населення, зокрема його уразливих груп, на сучасному ринку праці є вкрай актуальними. Уразливі групи – молодь, люди з інвалідністю, військові з пораненнями, мігранти та інші – часто стикаються з особливими викликами та перешкодами на шляху до працевлаштування. Так недостатній доступ до освіти, фізичні та психологічні обмеження, а також культурні та мовні бар'єри часто ускладнюють їх інтеграцію до ринку праці та погіршують економічну ситуацію.

Роботу присвячено дослідженню основних проблем зайнятості уразливих груп населення, виявленню чинників, що впливають на зайнятість, та пошуку напрямів вирішення наявних проблем. Метою дослідження є висвітлення значущості впровадження програм, спрямованих на полегшення доступу уразливих груп населення до ринку праці та їх інтеграції до суспільства.

Уразливі групи населення – особи/сім'ї, які мають найвищий ризик потрапляння у складні життєві обставини через вплив несприятливих зовнішніх та/або внутрішніх чинників [2]. Ці групи населення на ринку праці мають додаткові виклики та перешкоди при бажанні мати статус зайнятого. Наприклад, молодь часто має обмежений досвід або недостатню можливість отримати якісну освіту. Брак освіти або недостатність навичок може призвести до обмеженого вибору робочих місць та низької оплати праці, що погіршує їх економічний стан. Люди з інвалідністю можуть зіткнутися з фізичними або психологічними бар'єрами, які ускладнюють пошук роботи, а мігранти часто стикаються з мовними та культурними бар'єрами у новій країні.

Стимулювання включеності та рівних можливостей в сфері зайнятості може зменшити нерівності між уразливими групами й іншими сегментами населення. Це може передбачати заходи адаптації, квотування для уразливих груп, а також розвиток програм реабілітації та перепідготовки.

Одним із рішень є розробка та впровадження політик та програм, спрямованих на полегшення доступу уразливих груп населення до ринку праці. Це може включати фінансову підтримку для навчання та підготовки, створення спеціальних програм для підтримки цих груп населення на ринку праці, а також сприяння створенню адаптивних робочих місць.

Інтеграція уразливих груп на ринок праці сприятиме розвитку економіки через збільшення потенціалу робочої сили та зменшення витрат на соціальні програми підтримки.

Важливо приділити увагу програмам спрямованим на підтримку поранених військових, які повертаючись до цивільного життя, часто стикаються з труднощами щодо зайнятості через фізичні та психологічні обмеження. Наприклад, фізичні обмеження можуть ускладнити виконання певних робіт або професійних обов'язків, тоді як психологічні труднощі можуть впливати на ефективність та стійкість на робочому місці. Серед труднощів при працевлаштуванні осіб з інвалідністю роботодавці називають хвилювання за стан здоров'я працівника та можливість виконання своїх обов'язків і потребу в облаштуванні особливих умов праці на підприємстві [3]. У деяких країнах, таких як США, програми реабілітації та підтримки ветеранів спрямовані на допомогу їм у подоланні цих перешкод.

Наявність специфічних навичок та досвіду у поранених військових може бути недооціненою перевагою на ринку праці. Наприклад, досвід управління стресом, вирішення проблем та комунікації, набутий у військовій службі, може бути корисним у різних сферах цивільного життя та роботи. У країнах, де це вже визнано, такі як Канада та Об'єднане Королівство, існують програми підтримки ветеранів, спрямовані на використання їхнього потенціалу на цивільному ринку праці.

Програми реабілітації та перепідготовки є важливими для успішної інтеграції поранених військових у цивільне життя та ринок праці. Наприклад, у Нідерландах існують спеціалізовані центри, які надають послуги з реабілітації та навчання для ветеранів, спрямовані на підвищення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці [4].

Роботодавцям слід бути більш свідомими щодо потреб та можливостей поранених військових, сприяючи їх інтеграції та адаптації на робочому місці. Наприклад, у Швеції існують програми стимулювання для роботодавців, які наймають ветеранів, а також консультаційні служби для підтримки обох сторін у процесі інтеграції.

Забезпечення психологічної підтримки та соціальної адаптації може значно полегшити процес зайнятості поранених військових та покращити їх добробут. Наприклад, у Ізраїлі діє програма «Солдат до цивільного життя», яка надає психологічну підтримку та підготовку ветеранів до цивільного життя та роботи після військової служби [4].

Таким чином, у роботі проаналізовано проблему зайнятості уразливих груп населення на сучасному ринку праці та виявлено ряд факторів, які впливають на їх зайнятість. Основними уразливими групами, що стикаються з труднощами на шляху до працевлаштування, є молодь, люди з інвалідністю, мігранти та поранені військові.

Результати досліджень свідчать, що недостатній доступ до освіти та навичок, фізичні та психологічні обмеження, а також культурні та мовні бар'єри є головними перешкодами на шляху до працевлаштування для цих груп. Проте, стимулювання залученості до ринку праці та поширення рівних можливостей щодо зайнятості населення, розробка та впровадження політик та програм, спрямованих на полегшення доступу уразливих груп до наявних робочих місць, може допомогти зменшити ці диспропорції.

Вирішення проблеми зайнятості уразливих груп населення не лише підвищить якість життя цих людей, а й сприятиме економічному зростанню та соціальній стабільності в країні. З метою досягнення цих цілей, важливо продовжувати дослідження та сприяти впровадженню нових ініціатив та програм з метою покращення стану уразливих груп на ринку праці.

Список джерел

1. Ринок праці України 2022-2023: стан, тенденції та перспективи. URL: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd_ukraine-lm-1.pdf
2. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
3. Дефіцит кадрів та навичок – основний виклик ринку праці у 2023 році. URL: <https://eba.com.ua/defitsyt-kadriv-ta-navychok-osnovnyj-vyklyk-rynku-pratsi-u-2023-rotsi/>
4. Співак В.М. Державна політика здоров'язбереження: світовий досвід і Україна: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2016. 536 с.